

KANSALLISKIELIBAROMETRI 2023

OSA 2: Koulutus, palvelut ja työelämä

Kyselytutkimus kansalliskielten arvosta ja merkityksestä sekä englannin kielen asemasta suomalaisessa yhteiskunnassa

KANSALLISKIELIBAROMETRI 2023

Oma kieli ry:n työryhmä:

Tutkimuspäällikkö Marja Alkio, MBA, FM, englantilainen filologia

Tutkimuskoordinaattori Jeongdo Kim, FT, suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit

Kyselytutkimuksen toteutus ja tilastollinen analyysi:

Kantar Public (Verian), tutkimusjohtaja Mikko Hormio

Kansalliskielibarometri 2023 on toteutettu

Suomen Kulttuurirahaston ja Svenska kulturfondenin tuella.

SISÄLTÖ / OSA 2

Kansalliskielibarometri 2023	4
Kansalliskielibarometrin rakenne	5
Toteutus ja aineisto	6
Taustamuuttajat	7
Tutkimusteemat ja kysymykset	8
Teema 4: Koulutus – varhaiskasvatus ja koulu	9
Teema 5: Koulutus – ammatillinen koulutus, korkeakoulutus ja tiede	16
Teema 6: Julkiset palvelut	22
Teema 7: Yksityiset palvelut	27
Teema 8: Työelämä	31
Keskeiset havainnot	40
Liitteet	42

Kansalliskielibarometri 2023

TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TAVOITE

Kansalliskielten asemasta ja englannin kielen lisääntyneestä käytöstä suomalaisessa yhteiskunnassa on käyty julkista keskustelua jo usean vuoden ajan. Kielitieteilijät ja muut asiantuntijat ovat esittäneet huolensa suomen ja ruotsin kielen asemasta englannin kielen vallatessa alaa suomalaisen yhteiskunnan kolmantena yleiskielenä.

Samaan aikaan on toisaalta esitetty tavoitteita monikielisen Suomen rakentamiseksi siten, että suomen tai ruotsin osaaminen ei olisi välttämätöntä, vaan mm. yhteiskunnan palveluita voitaisiin järjestää vielä nykyistä kattavammin englanniksi tai muillakin vierailta kielillä.

Julkisesta keskustelusta ja kielipoliittisesta strategiatyöstä on kuitenkin puuttunut tutkittu tieto suomalaisten arvoista ja asenteista sekä tahtotilasta yleisesti. Haluavatko suomalaiset vaalia kansalliskielistä Suomea vai ollaanko valmiita käyttämään enenevästi englantia kansalliskielten rinnalla tai jopa niiden sijaan? Näkevätkö suomalaiset englannin kielen lisääntyvässä käytössä samanlaisia ongelmia ja uhkakuvia kuin mm. monet kielentutkijat ovat esittäneet? Entä tarvitsevatko kansalliskielet tuekseen tiukempaa sääntelyä? Millaisin keinoin suomalaiset haluaisivat suomen ja ruotsin kielen asemaa vahvistaa?

Kansalliskielibarometri 2023 hakee vastauksia näihin kysymyksiin ja pyrkii tuottamaan tietoa mm. kielipoliittisen strategiatyön tueksi.

TUTKIMUKSEN RAJAUS

Barometrin tarkastelun näkökulma on yhteiskunnallinen: millä kielellä Suomessa pitäisi toimia, kun ollaan vuorovaikutuksessa omaa lähipiiriä tai kieliyhteisöä laajemmin toisten suomalaisten ja Suomessa asuvien kanssa koulutuksessa, työelämässä, julkisten ja yksityisten palveluiden käyttäjinä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa. Barometrissa ei käsitellä englannin kielen käyttöä kansainvälisissä yhteyksissä, kansalliskielten keskinäistä asemaa eikä kotoperäisiä vähemmistökieliä.

TOTEUTUS YHTEISTYÖSSÄ TUTKIMUSLAITOKSEN KANSSA

Tutkimus on toteutettu yhteistyössä tutkimuslaitos Kantar Publicin (nyk. Verian) kanssa. Kysymykset on suunniteltu Oma kieli ry:n ja Kantar Publicin yhteistyönä, ja Kantar Public on toteuttanut kyselytutkimuksen tiedonkeruun ja tilastollisen analyysin. Oma kieli ry vastaa tutkimusraportin sisällöstä.

Kansalliskielibarometri 2023 -kyselytutkimus on toteutettu Suomen Kulttuurirahaston ja Svenska kulturfondenin myöntämän rahoituksen turvin.

Svenska
kulturfonden

KANTAR PUBLIC

Kansalliskielibarometrin rakenne

Kansalliskielibarometri perustuu Oma kieli ry:n ja Kantar Publicin syyskuussa 2023 toteuttamaan laajaan kyselytutkimukseen 1338 vastaajalle. Kansalliskielibarometrin tulokset julkaistaan kolmessa osassa.

Kansalliskielibarometri 2023 -kyselytutkimuksen ensimmäisessä osassa selvitetään suomalaisten mielipiteitä kansalliskielten merkityksestä sekä englannin kielen käytöstä yhteiskunnan yleiskielenä. Siinä tarkastellaan mm. suomalaisten käsityksiä kansalliskielten arvosta osana kansallista identiteettiä sekä yhteisesti osattujen kielten merkitystä tehokkaasti ja tasa-arvoisesti toimivan yhteiskunnan perustana. Ensimmäisen osan teemoja ovat myös maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvät kysymykset. Ensimmäinen osa on julkaistu 3.12.2023.

Tässä Kansalliskielibarometrin toisessa osassa käsitellään koulutukseen, julkisiin ja yksityisiin palveluihin sekä työelämään liittyviä aiheita.

Viimeisenä julkaistavassa kolmannessa osassa käsitellään mm. kielipoliittiseen ohjaukseen liittyviä kysymyksiä.

Raportit ja materiaalit julkaistaan osoitteessa <https://kansalliskielibarometri.fi>.

KANSALLISKIELIBAROMETRI 2023

OSA 1
KANSALLIS-
KIELET JA
ENGLANTI

Teema 1
KANSALLIS-
KIELTEN ARVO
JA MERKITYS

Teema 2
ENGLANTI
SUOMALAISESSA
YHTEISKUNNASSA

Teema 3
YHTEISET KIELET
JA TASA-ARVO

OSA 2
KOULUTUS,
PALVELUT JA
TYÖELÄMÄ

Teemat 4 ja 5
KOULUTUS

Teema 6
JULKISET
PALVELUT

Teema 7
YKSITYISET
PALVELUT

Teema 8
TYÖELÄMÄ

OSA 3
KIELIPOLIITTINEN
SÄÄNTELY

KIELIPOLIITTISET OHJAUSKEINOT

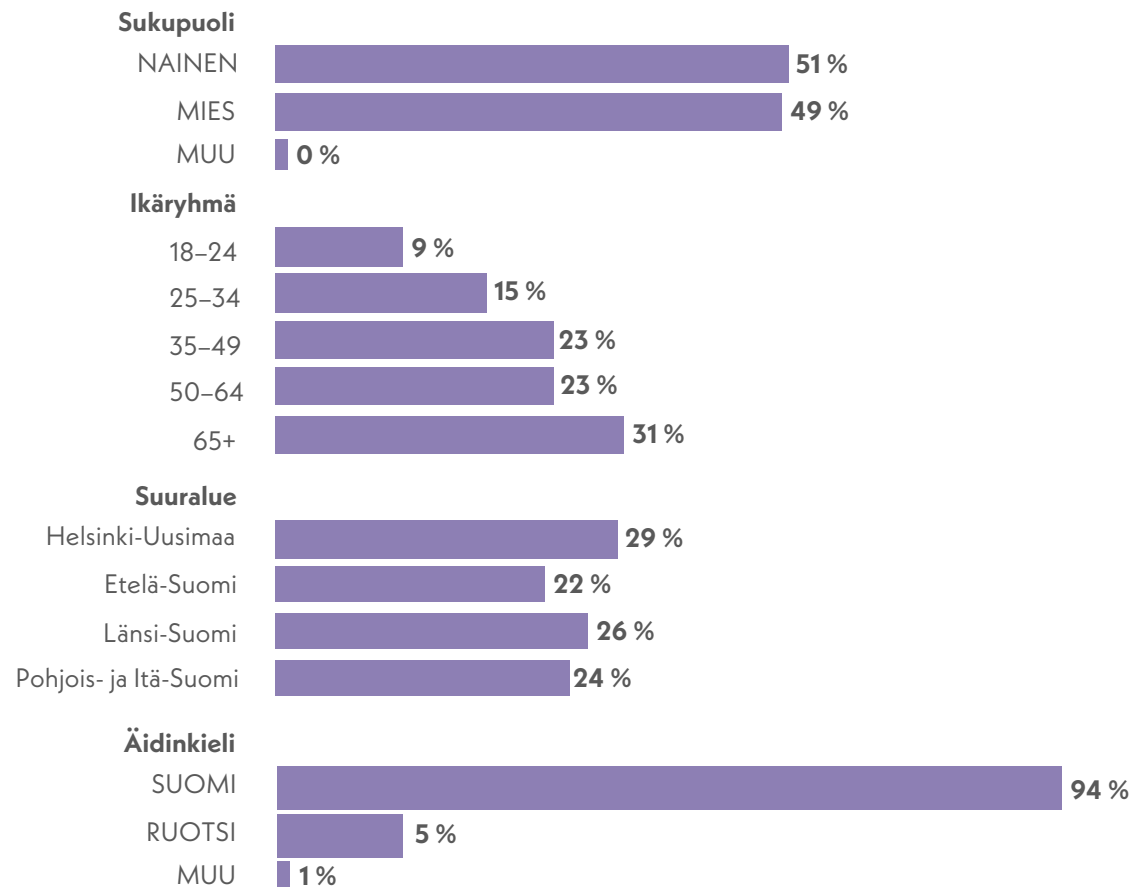
Toteutus ja aineisto

Tutkimusaineistona on Kantar Publicin internetpaneelissa toteuttama kysely yli 18-vuotiaille mannersuomalaisille. Aineisto edustaa ja on painotettu vastaamaan väestöä kyseisessä ikäryhmässä sukupuolen, vastaajan kielen ja suuralueiden mukaan. Painotetun aineiston rakenne esitetään kuviossa 1.

Vastaajille esitettiin kysymyksiä ja väitemuotoisia kysymyksiä, joista suurimassa osassa kysyttiin vastaajan mielipidettä neliportaisella Likert-asteikolla. Lisäksi valittavissa oli vaihtoehto ”en osaa sanoa”. Koko kyselyn päätteeksi vastaajilla oli mahdollisuus vastata avoimeen kysymykseen ”Halutessasi voit kertoa vielä lopuksi ajatuksiasi kansalliskielten asemasta ja englannin kielen roolista suomalaisessa yhteiskunnassa.”

Kyselytutkimukseen saatiin 1338 vastausta, joista 309 annettiin ruotsiksi. Ruotsinkielisiä vastaajia otettiin kyselyyn mukaan erillisotannalla yliedustus, jotta kieliryhmien välisistä asenne-eroista voidaan tehdä päätelmiä tilastollisesti luotettavammin.

Kaikki tämän raportin n-luvut on ilmaistu väestöpainotusten mukaisesti. Tulosten luottamusväli on kokonaistuloksen osalta $\pm 2,7$ %-yksikköä (50 % tulostasolla). Kysely toteutettiin syyskuun 2023 aikana sekä suomen- että ruotsinkielisenä. Vastaaminen kesti keskimäärin 11 minuuttia.

Kuvio 1: Aineiston rakenne väestöpainotuksen jälkeen (n=1338)

Taustamuuttajat

KYSELYSSÄ KERÄTYT TAUSTAMUUTTUAJATIEDOT

Vastaajilta tiedusteltiin kyselyn yhteydessä sosiodemografisia taustamuuttujatietoja, joiden avulla voidaan tarkastella eri vastaajaryhmien välisiä eroja (liite 2). Otoskoon vuoksi vastaajaryhmien välisiä eroja tarkasteltaessa on huomattava, että aina erot eivät ole tilastollisesti merkitseviä. Tämä koskee erityisesti niitä alaryhmiä, joissa n-luku jää pieneksi. Lisätietoja luottamusvälistä on esitetty liitteessä 1.

Kysytyt taustatiedot ovat mm. sukupuoli, ikä, asuinpaikka, äidinkieli, taloudellinen tilanne, koulutustausta sekä puoluekanta.

TAUSTAMUUTTUIJEN ESITTELY

Tässä raportissa tulokset esitellään kysymyksittäin kaikkien vastaajien osalta. Taustamuuttujiin viitataan teemaosien yhteenvedoissa siltä osin kuin ne tilastollisesti merkitsevällä tavalla selittävät asenne-eroja. Kaikkien kysymysten osalta on vastausjakaumat esitetty keskeisten taustamuuttujien mukaan liitteessä 2.

Asennesegmenttien tarkempi tarkastelu taustamuuttujien valossa toteutuu Kansalliskielibarometrin 3. osassa.

TARKASTELU PUOLUEKANNATUKSEN MUKAAN

Puoluekohtaisessa tarkastelussa esittelyyn on rajattu eduskunta-puolueita kannattaneet. Puoluekohtaisen tarkastelun osalta on syytä huomata erityisen pienet n-luvut joidenkin puolueiden osalta, mikä johtuu siitä, että n. 1/3 vastaajista (n=470) ei osannut tai halunnut sanoa mitä puoluetta äänestäisi, ilmoitti ettei aio äänestää tai ilmoitti kannattavansa jotain muuta kuin eduskuntapuoluetta. Siten puoluekohtaisen tarkastelun n-luku on 868.

Tutkimusteemat ja kysymykset

TEEMA 4: KOULUTUS – VARHAISKASVATUS JA KOULU

- K15: Äidinkielisessä opetuksessa parhaat oppimistulokset
K16: Vieras kieli opetuskielenä haittaa äidinkielen kehitystä
K17: Oppiiko lapsi riittävästi englantia vain, jos opetuskielenä on englanti?
K18: Englanninkielinen opetus on keino saada lapsi hyvälle luokalle
K19: Vieraskielisten lasten tulisi käydä suomen- tai ruotsinkielistä koulua

TEEMA 5: KOULUTUS – AMMATILLINEN KOULUTUS, KORKEAKOULUTUS JA TIEDE

- K20: Englanninkielinen opetus voi syrjiä suomen- ja ruotsinkielisiä opiskelijoita
K21: Englanninkielinen ammatillinen koulutus ei edistä maahanmuuttajien työllistymistä
K22: Pitääkö korkeakoulujen saada vapaasti päättää opetuskielensä?
K23: Tieteellisiä julkaisuja tulee tuottaa suomeksi ja ruotsiksi

TEEMA 6: JULKISET PALVELUT

- K24: Kattavat englanninkieliset viranomaispalvelut hidastavat kotoutumista ja ovat kalliita tuottaa
K25: Englanninkieliset julkiset palvelut vai panostus kielenoppimiseen?
K26: Yritysten tulee toimittaa asiakirjansa viranomaisille suomeksi tai ruotsiksi

TEEMA 7: YKSITYISET PALVELUT

- K27: Yksityisiä palveluita on saatava suomeksi tai ruotsiksi
K28: Onko asiakkaista mukavaa asioida englanniksi?

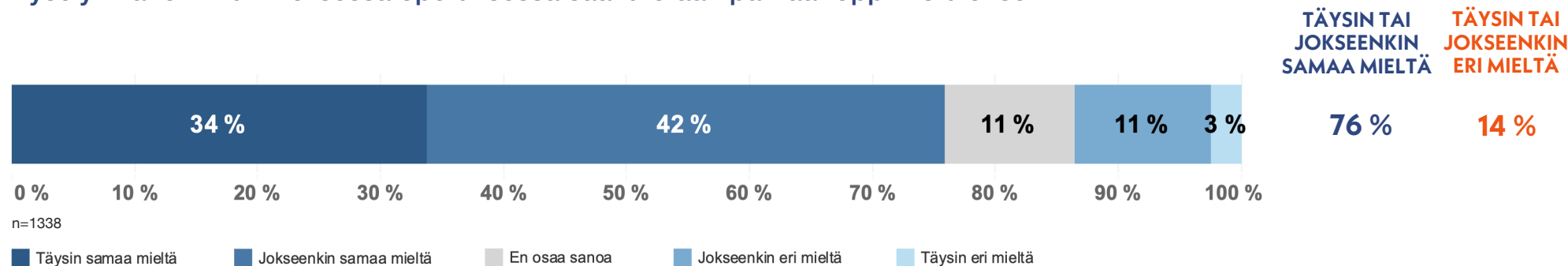
TEEMA 8: TYÖELÄMÄ

- K29: Englannin kielen käyttö yleiskielenä työelämässä on syrjivää
K30: Englanti käyttökielenä työelämässä heikentää maahanmuuttaneiden motivaatiota oppia suomea tai ruotsia
K31: Maahanmuuttaneiden on helpompaa päästä työelämään, jos työpaikan kieli on englanti
K32: Työntekijöiden kaikkea osaamista ei voida hyödyntää, jos työkieli on englanti
K33: Luovuus ja ideointi kärsivät, jos työskennellään enemmistölle vieraalla kielellä
K34: Vieraalla kielellä työskentely johtaa virheisiin ja vaaratilanteisiin
K35: Onko oikein vaihtaa työkieleksi englanti, jos työpaikalle palkataan vieraskielistä henkilöstöä?

Teema 4: Koulutus – varhaiskasvatus ja koulu

K15: Äidinkielisessä opetuksessa parhaat oppimistulokset

Kyselyn väite: ”Äidinkielisessä opetuksessa saavutetaan parhaat oppimistulokset.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 76 %, on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että äidinkielisessä opetuksessa saavutetaan parhaat oppimistulokset. Väitteestä eri mieltä on vain 14 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 34 % vastaajista ja täysin eri mieltä 3 %.

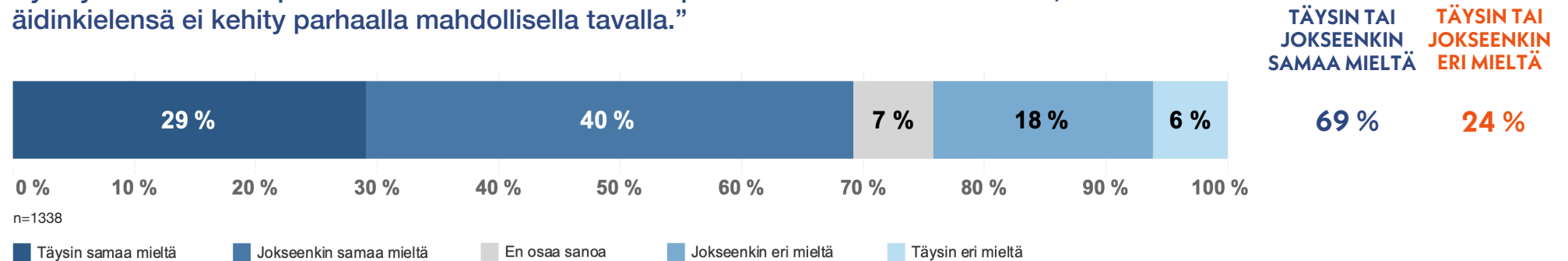
Väite yhdessä johdantolauseensa kanssa pyrkii selvittämään, näkevätkö suomalaiset selkeitä haittoja ja riskejä siinä, että suomen- ja ruotsinkieliset lapset saavat varhaiskasvatusta ja kouluopetusta kokonaan tai osittain vieraskielisenä.

Väitteessä otetaan kantaa äidinkielisenä tai vieraskielisenä annettavan opetuksen oppimistuloksiin. Selkeä tulos ei sinänsä yllätä, koska väitteen tueksi on julkaistu paljon tutkimusnäyttöä.

Kysymys K15 toteutettiin osana varhaiskasvatuksen ja koulun kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: *”Monet kunnat ja oppilaitokset tarjoavat englanninkielistä koulutusta ja varhaiskasvatusta myös suomen- ja ruotsinkielisille lapsille. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä.”*

K16: Vieras kieli opetuskielenä haittaa äidinkielen kehitystä

Kyselyn väite: ”Jos lapsi saa merkittävän osan kouluopetuksestaan vieraalla kielellä, hänen äidinkielenensä ei kehity parhaalla mahdollisella tavalla.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 69 %, on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että äidinkielen kehitys vaarantuu, mikäli merkittävä osa kouluopetuksesta järjestetään vieraskielisenä. Väitteestä eri mieltä on 24 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 29 % vastaajista ja täysin eri mieltä 6 %.

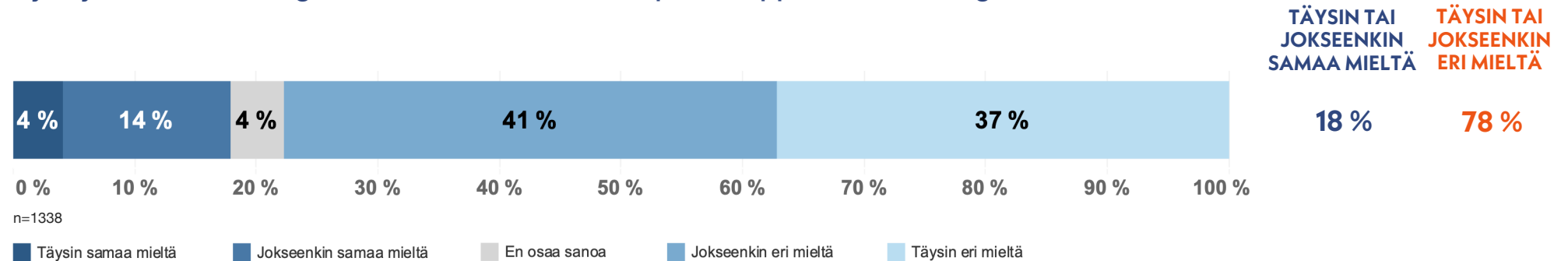
Väite yhdessä johdantolauseensa kanssa ohjaa vastaajan pohtimaan olosuhteita, joissa äidinkieleltään suomen- tai ruotsinkielinen lapsi saa merkittävän osan kouluopetuksesta nimenomaan englannin kielellä. Englanninkielisenä järjestet-

tävässä opetuksessa ei toteudu esim. kielikylypymalliin sisältyvä erityinen tuki äidinkielen kehitykselle.

Kysymys K16 toteutettiin osana varhaiskasvatuksen ja koulun kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: ”*Monet kunnat ja oppilaitokset tarjoavat englanninkielistä koulutusta ja varhaiskasvatusta myös suomen- ja ruotsinkielisille lapsille. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:*”

K17: Oppiiko lapsi riittävästi englantia vain, jos opetuskielenä on englanti?

Kyselyn väite: ”Vain englanninkielisessä koulussa lapsi voi oppia riittävästi englantia.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 78 %, on täysin tai jokseenkin eri mieltä siitä, että riittävä englannin kielen taito voitaisiin saavuttaa vain englanninkielisessä opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa. Samaa mieltä väitteestä on 18 % vastaajista. Täysin eri mieltä on 37 % vastaajista ja täysin samaa mieltä vain 4 %.

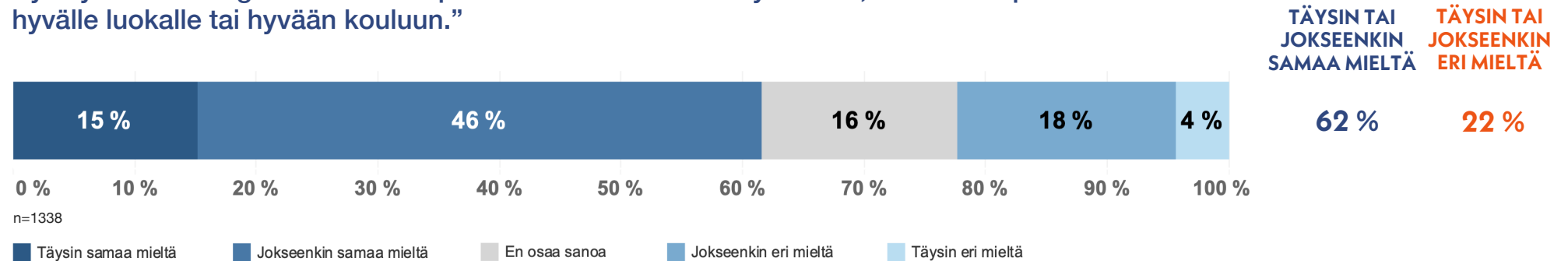
Englanninkielisenä järjestettävää opetusta perustellaan usein sillä, että vain siinä lapsi voi saavuttaa erinomaisen englannin kielen taidon, ja siten valmiudet ns. kansainvälistymiseen, eli englanninkielisiin jatko-opintoihin ja työskentelyyn ulkomailla tai esimerkiksi kansainvälisissä organisaatioissa Suomessa.

Suomalaisten selkeä enemmistö katsoo, että näin ei ole. Tulos ei yllätä, koska tälläkin hetkellä valtaosa englanniksi opiskelevista ja työskentelevistä suomalaisista on saavuttanut englannin kielen taitonsa pohjan äidinkielenä järjestetyssä kouluopetuksessa.

Kysymys K17 toteutettiin osana varhaiskasvatuksen ja koulun kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: ”*Monet kunnat ja oppilaitokset tarjoavat englanninkielistä koulutusta ja varhaiskasvatusta myös suomen- ja ruotsinkielisille lapsille. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä.*”

K18: Englanninkielinen opetus on keino saada lapsi hyvällä luokalle

Kyselyn väite: ”Englanninkielistä opetusta halutaan usein myös siksi, että näin lapsi saadaan hyvälle luokalle tai hyvään kouluun.”

Selkeä enemmistö suomalaisista uskoo, että yhtenä syynä englanninkielisen opetuksen kysyntään on vanhempien halu saada lapsi hyvälle luokalle tai hyvään kouluun. Näin uskoo 62 % vastaajista, 22 % on eri mieltä. Täysin eri mieltä on 4 % vastaajista ja täysin samaa mieltä 15 %. Peräti 16 % ei osaa sanoa kantaansa.

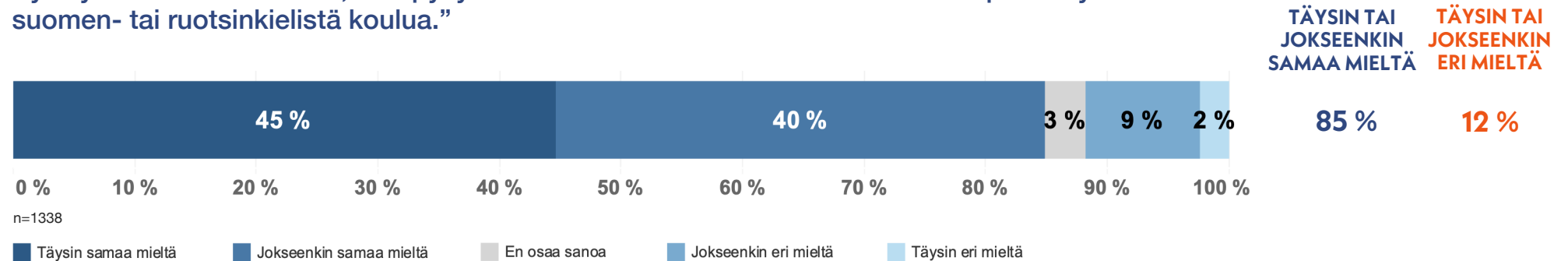
Painotusopetukseen hakeutuu verrattain suuri yliedustus lapsia hyvätuloisista ja korkean koulutustason perheistä. Ilmiöllä on merkitystä käytännössä erityisesti pääkaupunkiseudulla ja isoissa kaupungeissa, ja taustalla voi olla pyrkimys saada lapsi ns. hyvälle luokalle tai hyvään kouluun.

On huomattava, että vastaajat eivät ota kysymyksessä kantaa itse painotusopetukseen tai arvioi kyseisen motiivin hyväksyttävyyttä.

Kysymys K18 toteutettiin osana varhaiskasvatuksen ja koulun kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: *”Monet kunnat ja oppilaitokset tarjoavat englanninkielistä koulutusta ja varhaiskasvatusta myös suomen- ja ruotsinkielisille lapsille. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”*

K19: Vieraskielisten lasten tulisi käydä suomen- tai ruotsinkielistä koulua

Kyselyn väite: ”On tärkeää, että pysyvästi Suomeen muuttavat vieraskieliset lapset käyvät suomen- tai ruotsinkielistä koulua.”

Suomalaiset ovat lähes yksimielisiä siitä, että pysyvästi Suomeen muuttavien, vieraskielisten lasten tulisi käydä suomen- tai ruotsinkielistä koulua. Näin ajattelee 85 % vastaajista, kun vain 12 % on eri mieltä. Täysin samaa mieltä on 45 % ja täysin eri mieltä vain 2 %.

Väitteen taustalla on ajatus siitä, että mikäli vieraskielinen Suomeen muuttava lapsi kävisi koulunsa vieraalla kielellä, hänen mahdollisuutensa oppia suomea tai ruotsia esimerkiksi jatko-opintojen vaatimalle tai tietyissä työtehtävissä tarvittavalle tasolle heikentyisivät.

Kysymys K19 toteutettiin osana varhaiskasvatuksen ja koulun kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: ”*Monet kunnat ja oppilaitokset tarjoavat englanninkielistä koulutusta ja varhaiskasvatusta myös suomen- ja ruotsinkielisille lapsille. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:*”

Yhteenveto

Teema 4: Koulutus – varhaiskasvatus ja koulu, K15–K19

Englannin kielen käyttöä suomalaisessa varhaiskasvatuksessa ja koulussa selvitettiin viidellä kysymyksellä. Vieraskielisenä annettavan opetuksen haitoista käsiteltiin vaikutusta äidinkielen kehitykseen ja oppimistuloksiin. Vieraskielisen koulutuksen vetovoimatekijöistä käsiteltiin kielitaitoa ja tavoitetta saada lapsi painotusopetukseen hakeutumisen kautta paremmalle luokalle ja parempaan kouluun. Lisäksi kysyttiin, kuinka tärkeänä vastaajat pitävät sitä, että pysyvästi Suomeen asettuvat vieraskieliset lapset saavat koulutuksensa Suomessa suomeksi tai ruotsiksi.

Nämä viisi kysymystä toteutettiin varhaiskasvatuksen ja koulun kysymyskokonaisuudessa, jossa johdantolauseena oli: *”Monet kunnat ja oppilaitokset tarjoavat englanninkielistä koulutusta ja varhaiskasvatusta myös suomen- ja ruotsinkielisille lapsille. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”*

Näiden kysymysten valossa suomalaisten näkemyksiä kansalliskieliseen koulutukseen voi kuvata hyvin myönteisenä: kaikissa viidessä kysymyksessä selkeä enemmistö tukee kansalliskielisen varhaiskasvatuksen ja koulun ajatusta sekä saavutettavien hyötyjen että vältettävissä olevien haittojen näkökulmasta.

Nuorimmassa ryhmässä (18–25-vuotiaat) ei vieraskielisen opetuksen haittaa äidinkielelle tai oppimistuloksille nähä yhtä jyrkästi kuin vanhemmissa ikäryhmissä. Kaikkien nuorimmassa vastaajaryhmässäkin kuitenkin 63 % on samaa mieltä väitteestä, jonka mukaan äidinkielisessä opetuksessa saavutetaan parhaat oppimistulokset ja 68 % arvelee vieraan kielen käytön pääasiallisena opetuskielenä johtavan heikompiin

	SAMAA MIELTÄ	ERI MIELTÄ
K15: Äidinkielisessä opetuksessa saavutetaan parhaat oppimistulokset	76 %	14 %
K16: Vieraskieli opetuskielenä häiritsee äidinkielen kehitystä	69 %	24 %
K17: Vain englanninkielisessä koulussa lapsi oppii riittävästi englantia	18 %	78 %
K18: Englanninkielinen opetus on keino saada lapsi hyvälle luokalle tai hyvään kouluun	62 %	22 %
K19: Pysyvästi Suomessa asuvien vieraskielisten lasten tulisi käydä suomen- tai ruotsinkielistä koulua	85 %	12 %

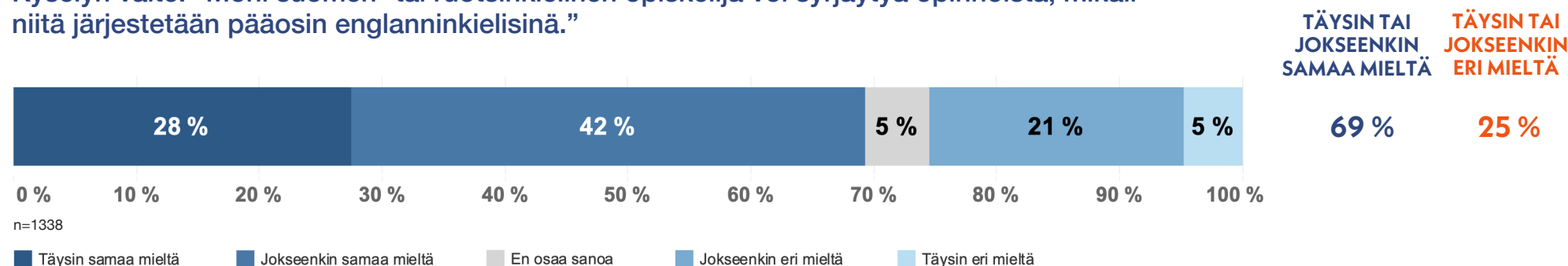
äidinkielen taitoihin. Myös kysymys K17 jakaa mielenkiintoisella tavalla vastaajia iän perusteella: keskimääräistä useampi 18–25-vuotias ja yli 65-vuotias arvioi, että lapset eivät opi riittävästi englantia kansalliskielisessä koulussa (24 % ja 26 % vastaajista näissä ikäryhmissä). Muissa ikäluokissa tätä mieltä on vain 9–14 % vastaajista. Kaikissa ikäluokissa kuitenkin siis selkeä enemmistö uskoo, että englantia ei tarvitse käyttää opetuskielenä, jotta saavutetaan riittävä englannin kielen taito.

Myös puoluekanta selittää jossain määrin vastausjakaumien eroja. Vastausjakaumat esitellään kysymyskohtaisesti taustamuuttujien mukaan liitteessä 2.

Teema 5: Koulutus – ammatillinen koulutus, korkeakoulutus ja tiede

K20: Englanninkielinen opetus voi syrjiä suomen- ja ruotsinkielisiä opiskelijoita

Kyselyn väite: ”Moni suomen- tai ruotsinkielinen opiskelija voi syrjäytyä opinnoista, mikäli niitä järjestetään pääosin englanninkielisinä.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 69 %, on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että mikäli opintoja järjestetään pääosin englanniksi, voi tämä syrjäyttää suomen- ja ruotsinkielisiä opiskelijoita. Eri mieltä väitteestä on 25 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 28 % ja täysin eri mieltä 5 % vastaajista.

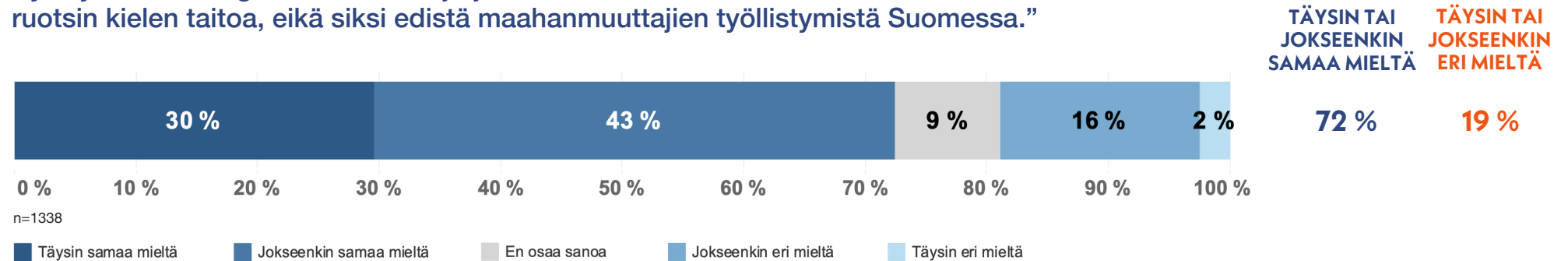
Kysymyksen väitelause muotoiltiin kattamaan monenlaisen opinnoista syrjäytymisen vieraan kielen käytön vuoksi. Osan kansalliskielisistä opiskelupaikoista muuttuessa englanninkielisiksi, suomen- ja ruotsinkielisiä opiskelupaikkoja on vähemmän tarjolla.

Osa opiskelijoista saattaa myös kokea, ettei selviydy tai ei mielellään opiskele vieraskielisessä ohjelmassa, jolloin vaihtoehdot vähenevät entisestään. Lisäksi osa opiskelijoista ei saavuta vieraalla kielellä yhtä hyviä tuloksia kuin mihin he voisivat yltyä äidinkielellä järjestetyssä opetuksessa.

Kysymys K20 toteutettiin osana ammatillista koulutusta ja korkeakoulutusta käsittelevää kysymyskokonaisuutta. Kysymyksen johdantolauseena oli: *”Monet suomalaiset korkeakoulut ja ammatilliset oppilaitokset järjestävät englanninkielistä opetusta ja englanninkielisiä koulutusohjelmia. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä.”*

K21: Englanninkielinen ammatillinen koulutus ei edistä maahanmuuttajien työllistymistä

Kyselyn väite: ”Englanninkielisenä järjestettävä ammatillinen koulutus ei tuota riittävää suomen tai ruotsin kielen taitoa, eikä siksi edistä maahanmuuttajien työllistymistä Suomessa.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 72 %, on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että englanninkielisenä järjestettävä ammatillinen koulutus ei tuota riittävää suomen tai ruotsin kielen taitoa, eikä siten edistä maahanmuuttajien työllistymistä Suomessa. Väitteestä eri mieltä on 19 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 30 % ja täysin eri mieltä 2 % vastaajista.

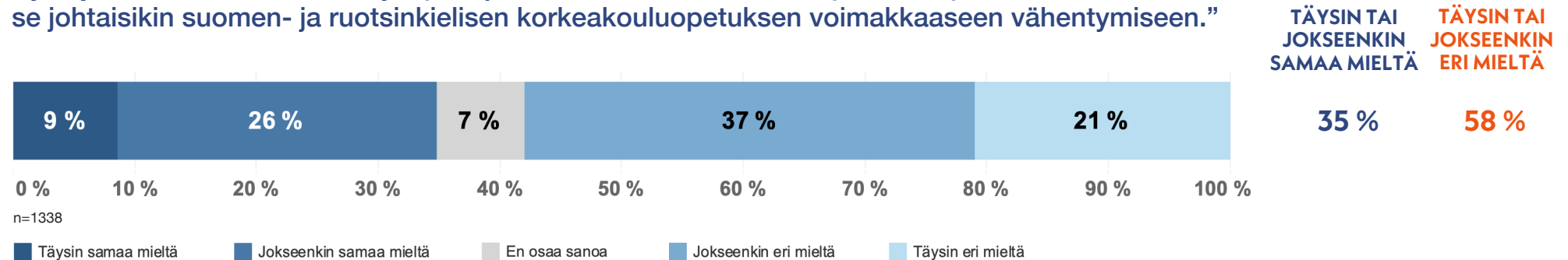
Kysymys liittyy sekä käynnissä olevaan julkiseen keskusteluun englanninkielisenä järjestettävän ammatillisen koulutuksen mielekkyydestä että hallitusohjelmaan kirjattuun pyrki-

mykseen lisätä englanninkielisten ammatillisten oppisisältöjen tarjontaa. Kyselytulosten valossa suomalaisten selvä enemmistö ei pidä tavoitetta järkevänä työllistymisen edistämisen näkökulmasta.

Kysymys K21 toteutettiin osana ammatillista koulutusta ja korkeakoulutusta käsittelevää kysymyskokonaisuutta. Kysymyksen johdantolauseena oli: *”Monet suomalaiset korkeakoulut ja ammatilliset oppilaitokset järjestävät englanninkielistä opetusta ja englanninkielisiä koulutusohjelmia. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”*

K22: Pitäkö korkeakoulujen saada vapaasti päättää opetuskielensä?

Kyselyn väite: ”Suomalaisten yliopistojen tulee saada itsenäisesti päättää opetuskielestään, vaikka se johtaisikin suomen- ja ruotsinkielisen korkeakouluopetuksen voimakkaaseen vähentymiseen.”

Selvä enemmistö suomalaisista ajattelee, että korkeakoulujen ei tule voida vapaasti valita opetuskieleksi vierasta kieltä, mikäli se johtaisi suomen- ja ruotsinkielisen korkeakouluopetuksen voimakkaaseen vähentymiseen. Näin ajattelee 58 % vastaajista ja täysin tätä mieltä on 21 %. Vastaajista 35 % oli esitetystä väitteestä samaa mieltä eli tuki korkeakoulujen vapautta.

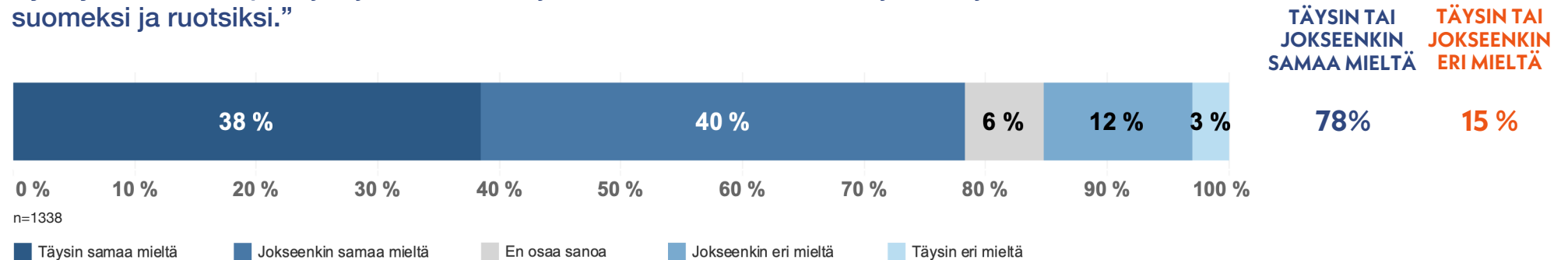
Kysymyksessä K22 pyrittiin selvittämään suomalaisten käsityksiä korkeakoulujen mahdollisuudesta järjestää esim. maisterivaiheen koulutusohjelmansa pelkästään englanninkielisenä kansalliskielten asemaa heikentävällä tavalla.

Kysymys kattaa myös englanninkielisenä tarjottavan opetuksen osana suomen- ja ruotsinkielisiä tutkintoja.

Kysymys K22 toteutettiin osana ammatillista koulutusta ja korkeakoulutusta käsittelevää kysymyskokonaisuutta. Kysymyksen johdantolauseena oli: *”Monet suomalaiset korkeakoulut ja ammatilliset oppilaitokset järjestävät englanninkielistä opetusta ja englanninkielisiä koulutusohjelmia. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”*

K23: Tieteellisiä julkaisuja tulee tuottaa suomeksi ja ruotsiksi

Kyselyn väite: “Yliopistojen ja korkeakoulujen tulee tuottaa tieteellisiä julkaisuja suomeksi ja ruotsiksi.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 78 %, on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että tieteellisiä julkaisuja tulee tuottaa korkeakouluissa suomeksi ja ruotsiksi. 15 % vastaajista on väitteestä eri mieltä. Täysin samaa mieltä on 38 % ja täysin eri mieltä 3 %.

Kysymyksen avulla pyrittiin selvittämään suomalaisten perusasennetta tarpeeseen julkaista kansalliskielisiä tieteellisiä julkaisuja. Kysymys kattaa tieteelliset julkaisut laajasti aina pro gradu -töistä alkaen, ja siinä otetaan aiheeseen kantaa periaatteellisella tasolla.

Kysymys K23 toteutettiin osana ammatillista koulutusta ja korkeakoulutusta käsittelevää kysymyskokonaisuutta. Kysymyksen johdantolauseena oli: *”Monet suomalaiset korkeakoulut ja ammatilliset oppilaitokset järjestävät englanninkielistä opetusta ja englanninkielisiä koulutusohjelmia. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”*

Yhteenveto

Teema 5, Koulutus – ammatillinen koulutus, korkeakoulutus ja tiede, K20–K23

Suomalaisten asennetta korkeakoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestämiseen englanniksi selvitettiin kysymyksillä, joissa käsiteltiin englanninkielisen opetuksen järjestämisen tarkoituksenmukaisuutta kansalliskielisten opiskelijoiden ja maahanmuuttajien näkökulmasta. Lisäksi kysyttiin korkeakoulujen oikeudesta itsenäisesti valita opetuskielensä ja suomen- ja ruotsinkielisen tieteellisen julkaisemisen tarpeellisuudesta. Oheisessa yhteenvetotaulukossa on esitetty myös Kansalliskielibarometrin ensimmäisessä osassa julkaistut korkeakoulutusta käsittelevät kysymykset K5 ja K6.

Kysymyksissä K20, K21 ja K23 suomalaiset ilmaisevat selvän tukensa kansalliskieliselle koulutukselle. Myös kysymyksessä K22 korkeakoulujen vapaasta opetuskielen valinnasta selvä enemmistö (58 %) asettaa kansalliskielisen opetuksen säilymisen tärkeämmäksi tavoitteeksi kuin korkeakoulujen mahdollisuuden tarjota englanninkielistä opetusta.

Huomiota kiinnittää kuitenkin se, että 35 % vastaajista näyttää ajattelevan, että yliopistojen ja korkeakoulujen autonomia olisi tärkeämpi kuin kansalliskielisen opetuksen säilyminen. Jatkotutkimuksessa olisi kiinnostavaa syventää aihetta tarkemmilla kysymyksillä. On mahdollista, että osa vastaajista on kokenut väitteen tarkoittavan englanninkielisen opetuksen tai oppikirjojen suoranaista kieltämistä, mitä kysymyksellä ei tavoiteltu.

Tässä kysymyskokonaisuudessa ikä näyttäisi selittävän asenne-eroja jossain määrin: nuorissa ikäluokissa ei englannin kielen käyttöä koulutuksessa nähdä yhtä vahvasti haitallisena kuin vanhemmissa ikäryhmissä. Tämä pätee kysymyksiin K20 ja K21. Kuitenkin näissäkin kysymyksissä nuorimmassakin vastaajaryhmässä (18–25-vuotiaat) yli 60 % vastaajista on samaa mieltä väitteistä.

	SAMAA MIELTÄ	ERI MIELTÄ
K20: Englanninkielinen opetus voi syrjiä suomen- ja ruotsinkielisiä opiskelijoita	69 %	25 %
K21: Englanninkielinen ammatillinen koulutus ei edistä maahanmuuttajien työllistymistä	72 %	19 %
K22: Korkeakoulujen saatava päättää opetuskielensä, vaikka kansalliskielinen opetus vaarantuisi	35 %	58 %
K23: Korkeakoulujen tuotettava tieteellisiä julkaisuja suomeksi ja ruotsiksi	78 %	15 %

BAROMETRIN 1. OSASSA JULKAISTUT KORKEAKOULUTUKSEEN LIITTYVÄT KYSYMYKSET:

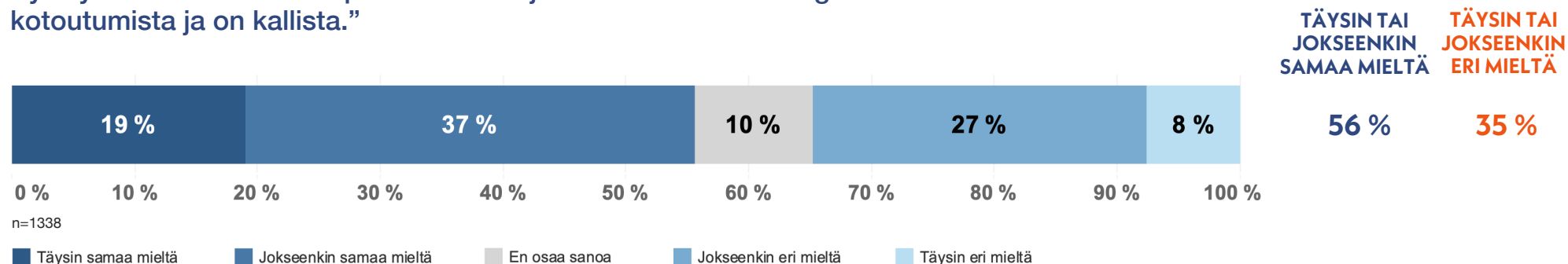
K5: Koulutuksen laatu heikkenee, jos käytetään enemmistölle vierasta kieltä opetuskielenä	72 %	21 %
K6: Yliopistoissa ja korkeakouluissa kansalliskielten oltava ensisijaisia opetuskieliä	76 %	16 %

Tieteellisten julkaisujen osalta (K23) korkeakoulutetut eroavat hiukan muista vastaajaryhmistä: 68 % puoltaa tieteellisten julkaisujen tuottamista kansalliskielillä, kaikista vastaajista 78 %. Myös puoluekanta selittää jossain määrin vastausjakaumien eroja. Vastausjakaumat esitellään kysymyskohtaisesti taustamuuttujien mukaan liitteessä 2.

Teema 6: Julkiset palvelut

K24: Kattavat englanninkieliset viranomaispalvelut hidastavat kotoutumista ja ovat kalliita tuottaa

Kyselyn väite: ”Viranomaispalveluiden tarjoaminen kattavasti englanninkielisenä haittaa kotoutumista ja on kallista.”

Enemmistö vastaajista, eli 56 %, on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että viranomaispalveluiden tarjoaminen kattavasti englanninkielisenä haittaa kotoutumista ja on kallista. Väitteestä eri mieltä on 35 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 19 % vastaajista ja täysin eri mieltä 8 %.

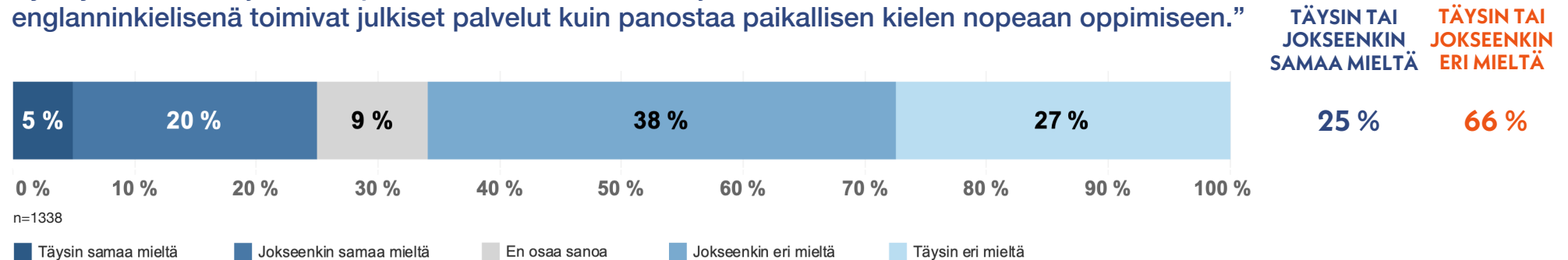
Kysymyksellä pyrittiin selvittämään missä määrin suomalaiset arvioivat yhä kattavampien englanninkielisten palveluiden tarjoamisen johtavan siihen, että Suomessa voi käytännössä asua pitkään tai jopa pysyvästi ilman, että tarvitsee opetella

suomea tai ruotsia. Lisäksi kysymykseen yhdistettiin väite englanninkielisenä tarjottavien palveluiden kalleudesta. On huomattava, että kun kaksi eri näkökulmaa tai perustelua yhdistetään samaan kysymykseen, jää avoimeksi, kumpaa argumenttia vastaajat ovat pääasiassa ajatelleet vastatessaan.

Kysymys K24 toteutettiin osana julkista hallintoa käsittelevää kysymyskokonaisuutta. Kysymyksen johdantolauseena oli: ”*Julkisia palveluita on viime aikoina Suomessa pyritty tarjoamaan yhä laajemmin myös englanninkielisenä. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä.*”

K25: Englanninkieliset julkiset palvelut vai panostus kielenoppimiseen?

Kyselyn väite: ”On järkevämpää tuottaa maahanmuuttajille mahdollisimman kattavasti englanninkielisenä toimivat julkiset palvelut kuin panostaa paikallisen kielen nopeaan oppimiseen.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 66 %, on täysin tai jokseenkin eri mieltä siitä, että olisi järkevämpää tuottaa kattavat englanninkieliset palvelut kuin panostaa suomen tai ruotsin kielen nopeaan oppimiseen. Väitteestä samaa mieltä on 25 % vastaajista. Täysin eri mieltä on 27 % vastaajista ja täysin samaa mieltä 5 %.

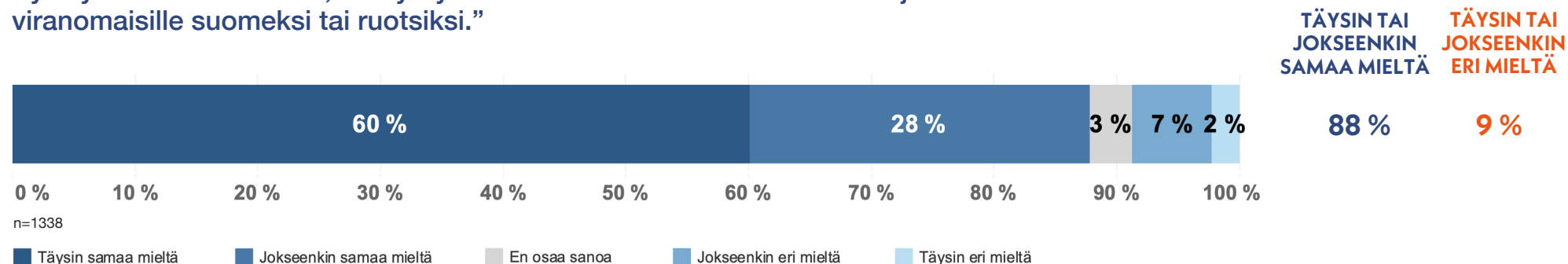
Kysymys on sisällöltään samankaltainen kuin kysymys K24, mutta tässä kysymyksessä näkökulmana on pelkästään maahanmuuttaneiden nopea paikallisen kielen oppiminen. Suomalaisen mielipide asiaan on hyvin selvä, vaikkei yhtä jyrkkä kuin esimerkiksi Kansalliskielibarometrin ensimmäi-

sessä osassa käsiteltyyn, tähän kysymykseen liittyvään väitteeseen (K2), jonka mukaan kaikkien Suomessa pysyvästi asuvien tulee osata suomea tai ruotsia. Väitteestä samaa mieltä oli vastaajista 85 %.

Kysymys K25 toteutettiin osana julkista hallintoa käsittelevää kysymyskokonaisuutta. Kysymyksen johdantolauseena oli: ”*Julkisia palveluita on viime aikoina Suomessa pyritty tarjoamaan yhä laajemmin myös englanninkielisenä. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:*”

K26: Yritysten tulee toimittaa asiakirjansa viranomaisille suomeksi tai ruotsiksi

Kyselyn väite: ”On oikein, että yritysten on toimitettava viralliset asiakirjat Suomen viranomaisille suomeksi tai ruotsiksi.”

Selkeä enemmistö, eli 88 % vastaajista pitää oikeana sitä, että yritysten tulee toimittaa viralliset asiakirjat Suomen viranomaisille suomeksi tai ruotsiksi. Eri mieltä on vain 9 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 60 % ja täysin eri mieltä 2 % vastaajista.

Kysymykseen liittyy periaatteellisen näkökulman lisäksi pohdinta siitä, kuuluuko yritysten monikielisen asioinnin kulut kattaa verovaroin. Vastausten perusteella suomalaiset pitävät oikeana sitä, että yritysten on toimitettava viralliset asiakirjat viranomaisille suomen- tai ruotsinkielisinä.

Kysymys K26 toteutettiin osana julkista hallintoa käsittelevää kysymyskokonaisuutta. Kysymyksen johdantolauseena oli: ”Julkisia palveluita on viime aikoina Suomessa pyritty tarjoamaan yhä laajemmin myös englanninkielisenä. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”

Yhteenveto

Teema 6, Julkiset palvelut, K24–K26

Suomalaisten asennetta julkisten palveluiden tarjoamiseen yhä kattavammin englanninkielisinä arvioidaan sekä palveluiden tuottamisen kalleuden ja tarkoituksenmukaisuuden kautta että periaatteellisessa valossa. Suomalaisten selkeä enemmistö uskoo, että maahanmuuttajien kielenoppimisen ja kotoutumisen kannalta ei ole kannattavaa järjestää kattavia englanninkielisiä palveluita vaan pyrkiä ennemmin tukemaan nopeaa paikallisen kielen oppimista.

Kaikkein selkein kanta kyselyssä näkyy sen suhteen, että yritysten tulee toimittaa asiakirjansa viranomaisille suomeksi tai ruotsiksi.

Tässä kysymyskokonaisuudessa ikä näyttäisi selittävän asenne-eroja jossain määrin: nuorissa ikäluokissa englannin kielen käyttöä julkisissa palveluissa ei pidetä yhtä epätarkoituksenmukaisena tai ei-toivottuna kuin vanhemmissa ikäluokissa (kysymykset K24 ja K25). Sen sijaan kysymyksessä K26 ikäryhmien väliset erot eivät ole yhtä suuria.

Kysymyksessä K24 puoluekannatus selittää vastauksia melko voimakkaasti: englanninkielisten viranomaispalveluiden kotouttamista hidastavaan vaikutukseen ja kalleuteen uskoo Vihreiden kannattajista vain 24 %, Vasemmistoliiton 32 % ja RKP:n 42 %. Sen sijaan Perussuomalaisten kannattajista näin ajattelee 72 %, Keskustan kannattajista 65 % ja Kokoomuksen 60 %.

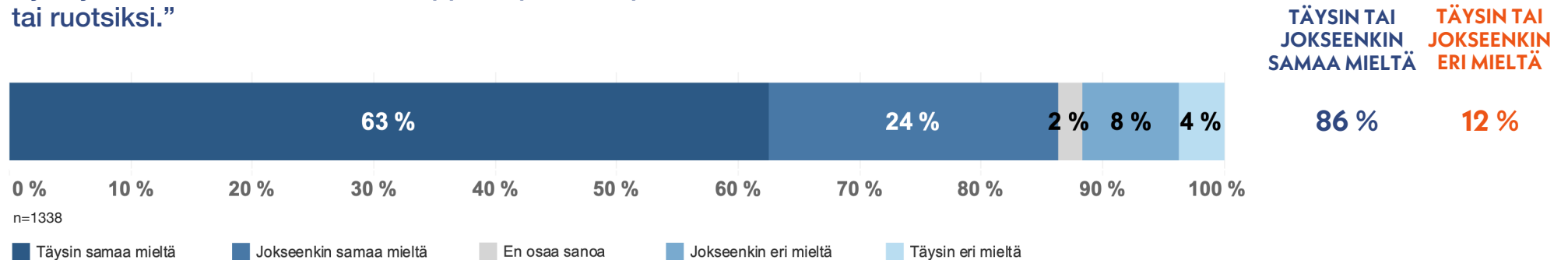
Vastausjakaumat esitellään kysymyskohtaisesti taustamuuttujien mukaan liitteessä 2.

	SAMAA MIELTÄ	ERI MIELTÄ
K24: Kattavat englanninkieliset viranomaispalvelut hidastavat kotoutumista ja ovat kalliita tuottaa	56 %	35 %
K25: On järkevämpää järjestää kattavat englanninkieliset palvelut kuin panostaa kielen oppimiseen	25 %	66 %
K26: Yritysten tulee toimittaa asiakirjansa viranomaisille suomeksi tai ruotsiksi	88 %	9 %
BAROMETRIN 1. OSASSA JULKAISTU JULKISIIN PALVELUIHIN LIITTYVÄ KYSYMYS:		
K11: Kielen oppiminen viivästyy, mikäli julkiset palvelut tarjotaan kattavasti englanninkielisenä	72 %	23 %

Teema 7: Yksityiset palvelut

K27: Yksityisiä palveluita on saatava suomeksi tai ruotsiksi

Kyselyn väite: ”Paikkakunnasta riippuen palvelua pitää Suomessa saada suomeksi tai ruotsiksi.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 86 %, on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että Suomessa palvelua pitää saada suomeksi tai ruotsiksi. Väitteestä eri mieltä on 12 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 63 % vastaajista ja täysin eri mieltä 4 %.

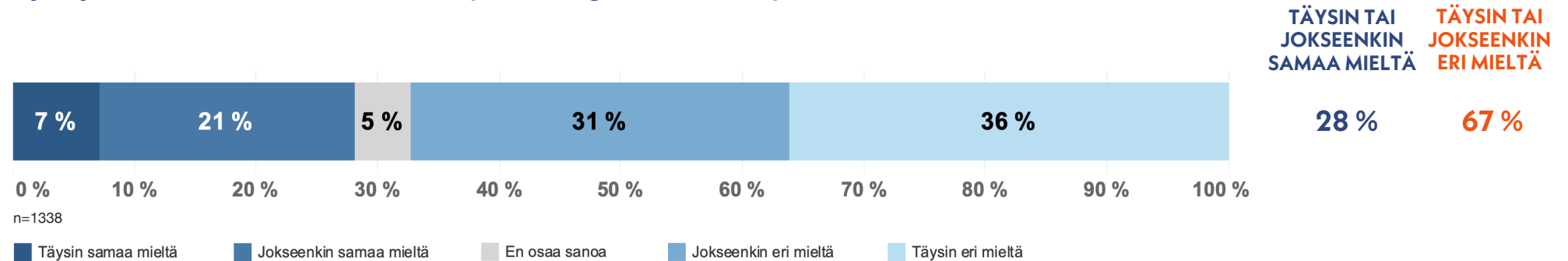
Julkisessa keskustelussa oli vuoden 2023 aikana pohdintaa siitä, onko oikein, että esimerkiksi monet kahvilat ja ravintolat tarjoavat ruokalistansa vain englanniksi ja myös henkilökunta puhuu asiakkaille vain englantia. Keskustelussa nousivat esille sekä maahanmuuttajien nopean työllistymisen ja työvoima-

pulan teemat että kysymys suomalaisen asiakkaan oikeudesta asioida omassa maassaan omalla kielellään. Tulos Kansalliskieli-barometrissa on selkeä, kun vastaajat lähes yksimielisesti pitävät tätä oikeutta tärkeänä.

Kysymys K27 toteutettiin osana yksityisiin palveluihin liittyvää kysymyskokonaisuutta. Kysymyksen johdantolauseena oli: *”Jotkut yritykset tarjoavat asiakaspalvelua ja tuotteita suomalaisille kuluttajille vain englanniksi. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”*

K28: Onko asiakkaista mukavaa asioida englanniksi?

Kyselyn väite: ”Minusta on mukavaa puhua englantia asiakaspalvelutilanteessa Suomessa.”

Enemmistö vastaajista, eli 67 %, on täysin tai jokseenkin eri mieltä siitä, olisi mukavaa puhua englantia asiakaspalvelutilanteessa Suomessa. Väitteestä samaa mieltä on 28 % vastaajista. Täysin eri mieltä on 36 % vastaajista ja täysin samaa mieltä 7 %.

Tässä kysymyksessä näkökulmana on vastaajan tunnetila: miltä englannin kielen puhuminen asiakaspalvelutilanteessa Suomessa tuntuu? Kaksi kolmasosaa vastaajista ei pidä tilannetta mukavana ja 28 % kertoo sen olevan mukavaa. Periaatteellisessa mielessä suomalaiset haluavat lähes

yksimielisesti pitää kiinni suomen- ja ruotsinkielisistä yksityisistä palveluista, mutta yllättävän moni kokee kuitenkin mukavana englannin puhumisen asiakaspalvelutilanteessa. Näin vastanneet voivat samanaikaisesti pitää tärkeänä sitä, että jokainen suomalainen saa niin halutessaan palvelua suomeksi tai ruotsiksi.

Kysymys K28 toteutettiin osana yksityisiin palveluihin liittyvää kysymyskokonaisuutta. Kysymyksen johdantolauseena oli: *”Jotkut yritykset tarjoavat asiakaspalvelua ja tuotteita suomalaisille kuluttajille vain englanniksi. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”*

Yhteenveto

Teema 7, Yksityiset palvelut, K27–28

Suomalaisten asennetta yksityisten palveluiden tarjoamiseen käsitellään tässä Kansalliskielibarometrin toisessa osassa kahden kysymyksen avulla. Barometrin ensimmäisessä osassa aiheeseen liittyviä kysymyksiä on lisäksi kolme. Selvä enemmistö suomalaisista pitää tärkeänä, että kuluttajat voivat asioida ja saada tuotetietoa suomen ja ruotsin kielellä, ei pelkästään englanniksi. Julkisessa keskustelussa perusteluna esitetty väite siitä, että olisi syrjivää maahanmuuttajia kohtaan vaatia heitä opettelemaan paikallinen kieli ei saa kannatusta.

Vaikuttaa selvältä, että suomalaisten ylivoimainen enemmistö haluaisi edistää kansalliskielten asemaa myös yksityisten palveluiden ja tuotteiden tarjoamisen kielenä. Pelkästään englanniksi tarjottavaa palvelua pidetään syrjivänä ja vaatimusta maahanmuuttajien paikallisen kielen opetteluun kohtuullisena.

Tässä kysymyskokonaisuudessa ikä näyttäisi selittävän asenne-eroja jossain määrin: nuorissa ikäluokissa ei englanninkielisenä tarjottaviin palveluihin suhtauduta aivan yhtä jyrkästi kuin kaikkein vanhimmissa ikäluokissa. Kuitenkin esim. 18–25-vuotiaista 77 % on samaa mieltä kysymyksen K27 osalta: palvelua on saatava aina myös suomeksi tai ruotsiksi.

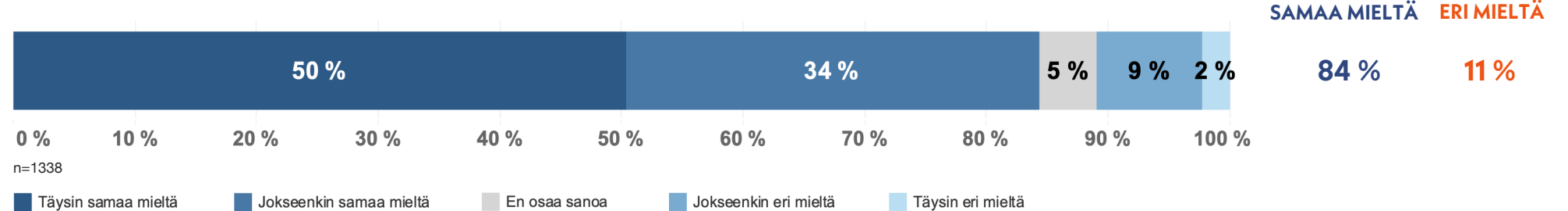
	SAMAA MIELTÄ	ERI MIELTÄ
K27: Yksityisiä palveluita on saatava suomeksi tai ruotsiksi paikkakunnasta riippuen	86 %	12 %
K28: Minusta on mukava puhua englantia asiakaspalvelutilanteessa Suomessa	28 %	67 %
BAROMETRIN 1. OSASSA JULKAISTUT YKSITYISIIN PALVELUIHIN LIITTYVÄT KYSYMYKSET:		
K8: Yritysten käytettävä ensisijaisesti suomea tai ruotsia kuluttajille tarjottavissa palveluissa	85 %	10 %
K12: On syrjivää vaatia maahanmuuttajia opettelemaan suomen tai ruotsin kieli	9 %	87 %
K13: On syrjivää palvelu kuluttajia Suomessa vain englanniksi	82 %	16 %

Vastausjakaumat esitellään kysymyskohtaisesti taustamuuttujien mukaan liitteessä 2.

Teema 8: Työelämä

K29: Englannin kielen käyttö yleiskielenä työelämässä on syrjivää

Kyselyn väite: “Englantia huonommin osaavat työntekijät eivät saa tasa-arvoisia mahdollisuuksia töissä, jos työpaikan kieli on englanti.”

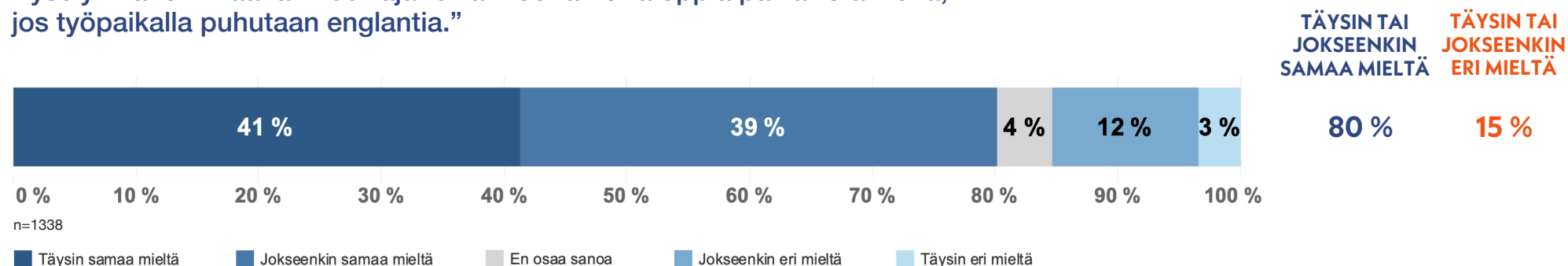
Suomalaiset ovat lähes yksimielisiä siitä, että mikäli työpaikan yleiskieli on englanti, syrji se niitä työntekijöitä, joiden englannin kielen taito ei ole kovin hyvä. Samaa mieltä väitteestä oli 84 % vastaajista, eri mieltä 11 %. Täysin samaa mieltä oli 50 % ja täysin eri mieltä 2 % vastaajista.

Kysymyksessä haluttiin selvittää, missä määrin suomalaiset kokevat, että työkielen vaihtaminen englantiin voisi syrjiä niitä, jotka osaavat englantia huonommin. Syrjintä voisi ilmetä niin arkisissa kommunikaatitilanteissa ja työhön pääsyssä kuin työtehtävissä etenemisessäkin.

Kysymys K29 toteutettiin osana työelämään liittyvää kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: ”Jos työelämässä Suomessa käytetään englannin kieltä yleiskielenä suomen ja ruotsin sijaan, siitä voi olla erilaisia hyötyjä ja haittoja. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä.”

K30: Englanti käyttökielenä työelämässä heikentää motivaatiota oppia suomea tai ruotsia

Kyselyn väite: “Maahanmuuttajat eivät koe tarvetta oppia paikallista kieltä, jos työpaikalla puhutaan englantia.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 80 %, on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että maahanmuuttajat eivät koe tarvetta opetella paikallista kieltä, mikäli työpaikan kielenä on englanti. Eri mieltä väitteestä on 15 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 41 % vastaajista ja täysin eri mieltä 3 %.

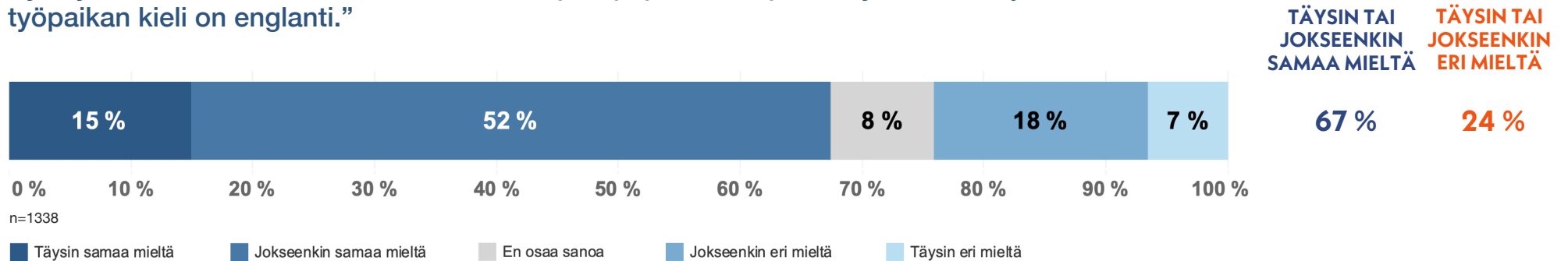
Julkisessa keskustelussa on esitetään usein, että yrityksissä tulisi käyttää englannin kieltä joko kokonaan tai osittain työkielenä, jotta mm. englanninkielisistä koulutusohjelmista valmistuneet opiskelijat ja muut maahanmuuttajat voisivat työllistyä nopeammin.

Kysymyksen K32 tulosten perusteella suomalaiset pitävät englannin kielen käyttöä selkeän haitallisena maahanmuuttajan kielenoppimisen kannalta.

Kysymys K30 toteutettiin osana työelämään liittyvää kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: ”Jos työelämässä Suomessa käytetään englannin kieltä yleiskielenä suomen ja ruotsin sijaan, siitä voi olla erilaisia hyötyjä ja haittoja. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”

K31: Maahanmuuttaneiden on helpompi päästä työelämään, jos työpaikan kieli on englanti

Kyselyn väite: “Maahanmuuttaneiden on helpompi päästä nopeasti työelämään, jos työpaikan kieli on englanti.”

Englannin kielen käytöllä työelämän yleiskielenä on suomalaisten mielestä myös hyötyjä: 67 % uskoo, että maahanmuuttaneiden on helpompi päästä nopeasti Suomessa työelämään, mikäli työpaikan kieli on englanti. Väitteestä on eri mieltä 24 %. Täysin samaa mieltä on 15 % ja täysin eri mieltä 7 %.

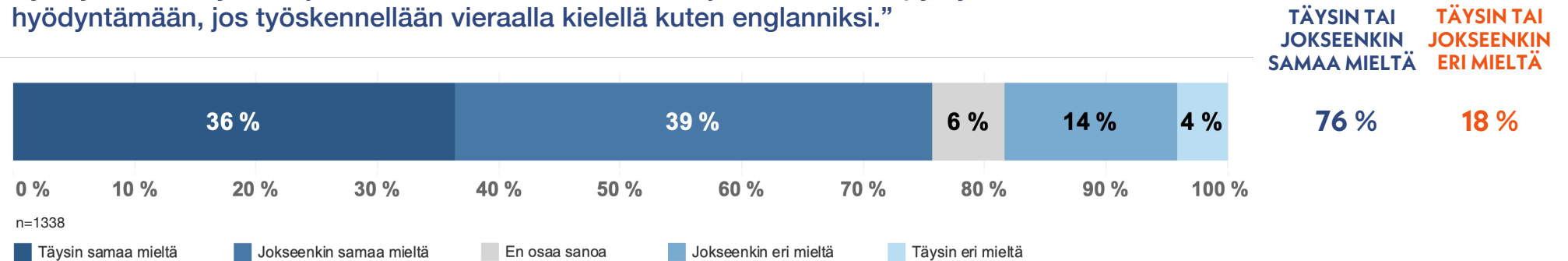
Kysymyksen väite on muotoilultaan laaja: se käsittää kaikenkieliset maahanmuuttajat, Suomessa jo pidempään asuneet ja vasta maahan saapuneet sekä kaikki toimialat ja kaikenlaiset tehtävät. Väite on luonteeltaan enemmänkin

tosiasiaväitteen tyyppinen kuin arvoja selvittävä ja se rajaa vastaajaa pohtimaan asiaa nimenomaan maahanmuuttajan työllistymisen kannalta. Eri mieltä olleet ovat kenties pohtineet asiaa siltä kannalta, että läheskään kaikki maahanmuuttaneet eivät puhu englantia lainkaan tai kovin hyvin.

Kysymys K31 toteutettiin osana työelämään liittyvää kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: ”Jos työelämässä Suomessa käytetään englannin kieltä yleiskielenä suomen ja ruotsin sijaan, siitä voi olla erilaisia hyötyjä ja haittoja. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä.”

K32: Työntekijöiden kaikkea osaamista ei voida hyödyntää, jos työkieli on englanti

Kyselyn väite: “Työntekijöiden kaikkea asiantuntemusta ja osaamista ei pystytä hyödyntämään, jos työskennellään vieraalla kielellä kuten englanniksi.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 76 %, on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että työntekijöiden kaikkea asiantuntemusta ja osaamista ei voida hyödyntää, mikäli työskennellään englanniksi. Eri mieltä väitteestä on 18 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 36 % ja täysin eri mieltä 4 % vastaajista.

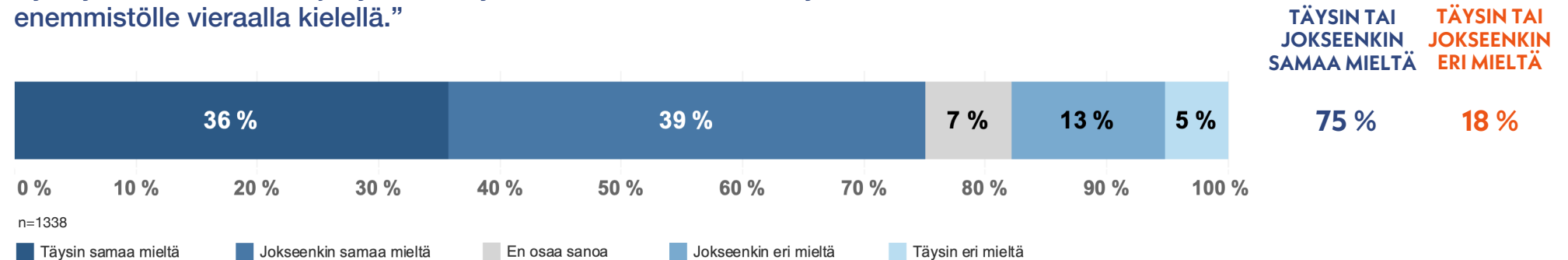
Kysymyksen väite on muotoiltu kattamaan kaikki työntekijät ja kaikki alat, joten jää vastaajan harkintaan, miten hän kysymyksen tulkitsee. On kaiketi selvää, että joidenkin työntekijöiden kaikki osaaminen pystytään hyödyntämään,

mikäli he puhuvat kyseistä vierasta kieltä – eli tässä tapauksessa erikseen mainittua englannin kieltä – hyvin tai jopa äidinkielen tasoisesti. Tämä on tyypillinen tilanne joillain rajatuilla aloilla. Tulosten perusteella valtaosa vastaajista näyttää tarkastelleen kysymystä kuitenkin työmarkkinoiden kokonaisuuden kannalta.

Kysymys K32 toteutettiin osana työelämään liittyvää kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: *”Jos työelämässä Suomessa käytetään englannin kieltä yleiskielenä suomen ja ruotsin sijaan, siitä voi olla erilaisia hyötyjä ja haittoja. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä.”*

K33: Luovuus ja ideointi kärsivät, jos työkieli on enemmistölle vieras kieli

Kyselyn väite: “Luovuus ja työhön liittyvä ideointi kärsivät, kun työ tehdään enemmistölle vieraalla kielellä.”

Selkeä enemmistö vastaajista, eli 75 %, on täysin tai jokseenkin samaa mieltä siitä, että luovuus ja työhön liittyvä ideointi kärsivät, kun työ tehdään enemmistölle vieraalla kielellä. Eri mieltä väitteestä on 18 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 36 % ja täysin eri mieltä 5 % vastaajista.

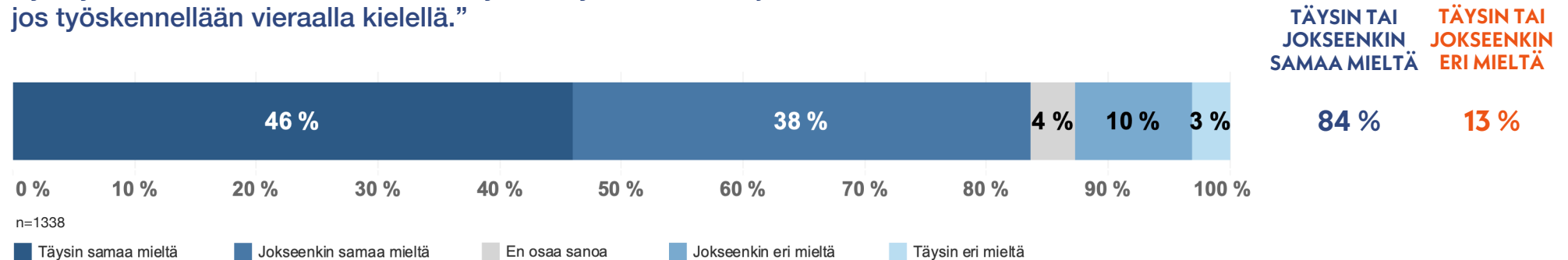
Kysymyksen K33 tulosjakauma on lähes identtinen kysymyksen K32 kanssa. Kysymyksen muotoilu on samalla tavoin työpaikan näkökulma: hyötykö vai häviääkö työpaikka tehokkuudessa, mikäli työpaikan kieleksi vaihdetaan enem-

mistölle vieras kieli? Tämänkin kysymyksen osalta voidaan olettaa, että eri mieltä olleet vastaajat ovat painottaneet sellaisia aloja, joiden työntekijöillä on tyypillisesti erittäin hyvä englannin kielen taito.

Kysymys K33 toteutettiin osana työelämään liittyvää kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: *”Jos työelämässä Suomessa käytetään englannin kieltä yleiskielenä suomen ja ruotsin sijaan, siitä voi olla erilaisia hyötyjä ja haittoja. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”*

K34: Vieraalla kielellä työskentely johtaa virheisiin ja vaaratilanteisiin

Kyselyn väite: "Tulee enemmän väärinymmärryksiä, virheitä ja vaaratilanteita, jos työskennellään vieraalla kielellä."

Suomalaiset ovat lähes yksimielisiä siitä, että vieraalla kielellä työskentely johtaa useammin virheisiin, vaaratilanteisiin ja väärinymmärryksiin. Näin ajattelee 84 % vastaajista. Eri mieltä väitteestä on 13 % vastaajista. Täysin samaa mieltä on 46 % ja täysin eri mieltä 3 % vastaajista.

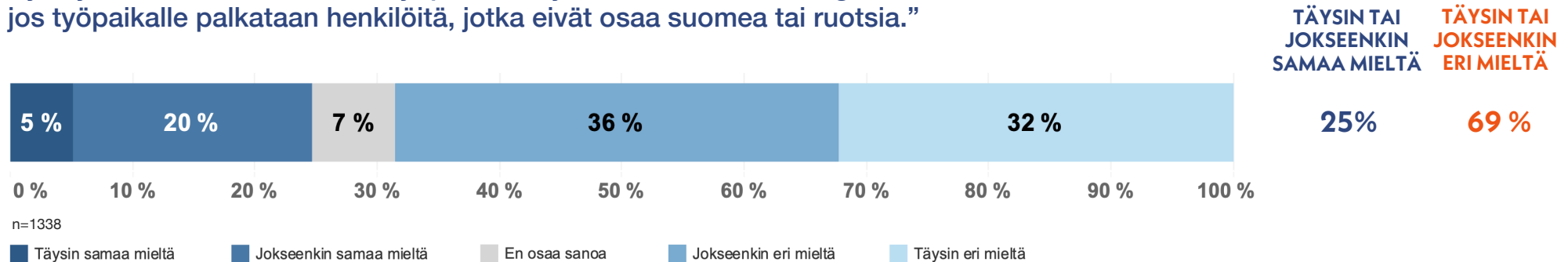
Kysymys K34 on samankaltainen kuin kysymykset K32 ja K33, joissa kaikissa kysytään vieraalla kielellä työskentelyn haitoista työnantajan ja työpaikan näkökulmasta. Kysymykseen K34 sisältyvä käsite "vaaratilanne" on luultavasti ohjannut vastaajat

huomioimaan myös sellaiset alat, joihin sisältyy fyysisen vaaran riski, esimerkiksi rakentaminen, teollisuus ja kuljetusala. Tämä selittää vielä hiukan selkeämmän vastausjakauman kuin rinnakkaisissa kysymyksissä K32 ja K33.

Kysymys K34 toteutettiin osana työelämään liittyvää kysymyskokonaisuutta, jossa johdantolauseena oli: "Jos työelämässä Suomessa käytetään englannin kieltä yleiskielenä suomen ja ruotsin sijaan, siitä voi olla erilaisia hyötyjä ja haittoja. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:"

K35: Onko oikein vaihtaa työkieleksi englanti, jos työpaikalle palkataan vieraskielistä henkilöstöä?

Kyselyn väite: “On oikein, että työpaikan käyttökieli vaihdetaan englantiin, jos työpaikalle palkataan henkilöitä, jotka eivät osaa suomea tai ruotsia.”

Selkeä enemmistö suomalaisista pitää vääränä ratkaisuna työpaikan yleiskielen vaihtamista englanniksi, mikäli työpaikalle palkataan henkilöitä, jotka eivät osaa suomea tai ruotsia. Näin ajattelee 69 % vastaajista. 25 % on väitteestä samaa mieltä. Täysin eri mieltä on 32 % ja täysin samaa mieltä 5 % vastaajista.

Suomalaisten selkeä enemmistö pitää työpaikan käyttökielen vaihtamista englantiin vääränä ratkaisuna. Taustalla vaikuttavat oletettavasti vastaajien arviot erityisesti siitä, että vieraalla kielellä työskentelystä aiheutuisi haittoja sekä työntekijöiden tasa-arvoisille mahdollisuuksille ja maahanmuuttajien kielitaidon

kehittymiselle (kysymykset K29–31) että työn tekemisen laadulle (K32–34).

Kysymys K35 toteutettiin osana maahanmuuttoon liittyvää kysymyskokonaisuutta. Kysymyksen johdantolauseena oli: ”Englannin kielen lisääntyvää käyttöä suomalaisessa yhteiskunnassa perustellaan usein maahanmuuttajien edulla ja välttämättömänä keinona houkutella osaavaa työvoimaa ulkomailta. Kuinka samaa tai eri mieltä olet seuraavista asiaan liittyvistä väittämistä:”

Yhteenveto

Teema 8: Työelämä, K29–K35

Englannin kielen käytön lisäämistä ja nostamista työpaikan yleiseksi käyttökieleksi perustellaan tarpeella vauhdittaa työperäistä maahanmuuttoa. Kansalliskielibarometrin kysymyksissä K29–35 selvitettiin suomalaisten käsityksiä hyödyistä ja haitoista työpaikan kielen vaihtuessa englantiin. Barometrin ensimmäisessä osassa aiheeseen liittyviä kysymyksiä on lisäksi kaksi.

Suomalaiset arvioivat, että maahanmuuttajat voisivat päästä työelämään nopeammin, mikäli työpaikkojen kielenä olisi englanti. Samalla kuitenkin syntyisi suomalaisten mielestä haittoja tasa-arvolle, työpaikan toiminnalle ja maahanmuuttaneiden kielenoppimiselle. Näistä syistä suomalaisten selkeä enemmistö (69 %) pitää vääränä ratkaisuna vaihtaa työpaikan käyttökieli englantiin, jos työpaikalle palkataan vieraskielisiä.

Ikä selittää jossain määrin eroja vastausjakaumissa: nuoret vastaajaryhmät eivät näe englannin kielen käytön haittoja yhtä jyrkästi kuin vanhemmat ikäryhmät. Kuitenkin myös nuorimmissa vastaajaryhmissä selkeä enemmistö näki englannin kielen käytöstä yleiskielenä syntyvän näissä kysymyksissä kuvattuja haittoja.

Äidinkieleltään ruotsinkieliset ja kaikki korkeakoulutetut vastaajat arvioivat englannin kielen käytöstä syntyviä haittoja loivemmin kuin muut. Syynä voi olla esimerkiksi oma hyvä englannin kielen taito tai laajempi kokemus muulla kuin äidinkielellä työskentelystä.

Puoluekanta selittää myös asenne-eroja tilastollisesti merkitsevällä tavalla. Maahanmuuttoon myönteisimmin suhtautuvien puolueiden kannattajat eroavat jossain määrin muista. Vastausjakaumat esitetään kysymyskohtaisesti taustamuuttujien mukaan liitteessä 2.

	SAMAA MIELTÄ	ERI MIELTÄ
K29: Englannin käyttö yleiskielenä työelämässä on syrjivää	84 %	11 %
K30: Englanti käyttökielenä työelämässä heikentää motivaatiota opetella paikallinen kieli	80 %	15 %
K31: Maahanmuuttaneiden helpompi päästä työelämään, jos työkieli on englanti	67 %	24 %
K32: Työntekijöiden kaikkea osaamista ei voida hyödyntää, jos työkieli on englanti	76 %	18 %
K33: Luovuus ja ideointi kärsivät, jos työkieli on enemmistölle vieras kieli	75 %	18 %
K34: Vieraalla kielellä työskentely johtaa virheisiin, vaaratilanteisiin ja väärinymmärryksiin	84 %	13 %
K35: On oikein vaihtaa työpaikan käyttökieli englantiin, jos työpaikalle palkataan vieraskielisiä	25 %	69 %
BAROMETRIN 1. OSASSA JULKAISTUT TYÖELÄMÄÄN LIITTYVÄT KYSYMYKSET:		
K7: Työn tehokkuus kärsii, jos suomalaisella työpaikalla puhutaan englantia.	61 %	29 %
K12: On syrjivää vaatia maahanmuuttajia opettelemaan suomen tai ruotsin kieli	9 %	87 %

Keskeiset havainnot

Keskeiset havainnot

Osa 2: Koulutus, palvelut ja työelämä

69 %

uskoo, että vieras kieli opetuskielenä haittaa äidinkielen kehitystä.

78 %

haluaa, että korkeakoulut tuottavat tieteellisiä julkaisuja myös suomeksi ja ruotsiksi.

66 %

uskoo, että on järkevämpää panostaa maahanmuuttajien kielenoppimiseen kuin tuottaa julkiset palvelut mahdollisimman kattavasti englanniksi.

84 %

pitää englannin kielen käyttöä suomalaisten työpaikkojen yleiskielenä syrjivänä käytäntönä.

76 %

uskoo, että äidinkielisessä opetuksessa saavutetaan parhaat oppimistulokset.

72 %

ajattelee, että englanninkielisenä järjestettävä ammatillinen koulutus ei edistä maahanmuuttajien työllistymistä Suomeen.

86 %

sanoo, että paikkakunnasta riippuen palvelua pitää Suomessa saada suomeksi tai ruotsiksi.

69 %

pitää vääränä ratkaisuna vaihtaa työpaikan käyttökieli englantiin, mikäli työpaikalle palkataan vieraskielisiä henkilöitä.

LIITTEET

Liite 1: Luottamusväli

95 % LUOTTAMUSVÄLI, %-yksikköä

Tulokseksi saatu %-osuus	VASTAAJAMÄÄRÄ																	
	20	40	60	80	100	140	180	220	260	300	400	500	600	800	1000	2000	3000	5000
5 tai 95	± 13,2	± 8,5	± 6,5	± 5,5	± 4,8	± 3,9	± 3,4	± 3,1	± 2,8	± 2,6	± 2,2	± 2,0	± 1,8	± 1,5	± 1,4	± 1,0	± 0,8	± 0,6
10 tai 90	± 14,9	± 10,1	± 8,1	± 6,9	± 6,1	± 5,1	± 4,5	± 4,1	± 3,7	± 3,5	± 3,0	± 2,7	± 2,4	± 2,1	± 1,9	± 1,3	± 1,1	± 0,8
15 tai 85	± 16,3	± 11,4	± 9,2	± 8,0	± 7,1	± 6,0	± 5,3	± 4,8	± 4,4	± 4,1	± 3,5	± 3,1	± 2,9	± 2,5	± 2,2	± 1,6	± 1,3	± 1,0
20 tai 80	± 17,3	± 12,4	± 10,1	± 8,8	± 7,9	± 6,6	± 5,9	± 5,3	± 4,9	± 4,5	± 3,9	± 3,5	± 3,2	± 2,8	± 2,5	± 1,8	± 1,4	± 1,1
25 tai 75	± 18,2	± 13,2	± 10,8	± 9,4	± 8,4	± 7,1	± 6,3	± 5,7	± 5,3	± 4,9	± 4,2	± 3,8	± 3,5	± 3,0	± 2,7	± 1,9	± 1,6	± 1,2
30 tai 70	± 18,9	± 13,8	± 11,4	± 9,9	± 8,9	± 7,5	± 6,7	± 6,0	± 5,5	± 5,2	± 4,5	± 4,0	± 3,7	± 3,2	± 2,8	± 2,0	± 1,6	± 1,3
35 tai 65	± 19,4	± 14,2	± 11,8	± 10,3	± 9,2	± 7,8	± 6,9	± 6,3	± 5,8	± 5,4	± 4,7	± 4,2	± 3,8	± 3,3	± 3,0	± 2,1	± 1,7	± 1,3
40 tai 60	± 19,8	± 14,6	± 12,1	± 10,5	± 9,4	± 8,0	± 7,1	± 6,4	± 5,9	± 5,5	± 4,8	± 4,3	± 3,9	± 3,4	± 3,0	± 2,2	± 1,8	± 1,4
45 tai 55	± 20,0	± 14,7	± 12,2	± 10,7	± 9,6	± 8,1	± 7,2	± 6,5	± 6,0	± 5,6	± 4,9	± 4,3	± 4,0	± 3,4	± 3,1	± 2,2	± 1,8	± 1,4
50	± 20,1	± 14,8	± 12,3	± 10,7	± 9,6	± 8,2	± 7,2	± 6,6	± 6,0	± 5,6	± 4,9	± 4,4	± 4,0	± 3,5	± 3,1	± 2,2	± 1,8	± 1,4

Esimerkki tulkinnasta:

Tutkimuskysymykseen on vastannut 1022 henkilöä. Vastaajista 33 % vastasi "samaa mieltä". Taulukosta etsitään vastaajamäärä, joka on lähinnä tutkimuskysymyksen vastaajamäärää, sekä %-osuus, joka on lähinnä tutkimuskysymyksen tutkittavan vastausluokan %-osuutta. Taulukossa lähinnä vastaajamäärää 1022 on vastaajamäärä 1000 ja lähinnä %-osuutta 33 on %-osuus 35. Luottamusväli on vastaajamäärän 1000 ja %-osuuden 35 leikkauskohdassa. Kysymyksestä "samaa mieltä" olevien %-osuus koko väestössä on siis "95 % todennäköisyydellä" välillä $33 \pm 3,0$ eli välillä 30–36.

Liite 2: Vastausjakaumat taustamuuttujittain

Liite 3: Kysymykset suomeksi ja ruotsiksi

Osan 2 vastausjakaumat taustamuuttujittain ovat erillisessä liitteessä:
Kansalliskielibarometri 2023 Osa 2 Taulukot.pdf

Osan 2 kysymykset johdantolauseineen ovat erillisessä liitteessä:
Kansalliskielibarometri 2023 Osa 2 Kysymykset.pdf

Molemmat liitteet löytyvät verkkosijainnista:
<https://kansalliskielibarometri.fi>